

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Geografie působení inkluzivních skupin v etno-exkluzivistickém prostředí: případ Republiky srbské

Autor práce: Bc. Jana Žemličková

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.)

Předložená práce se zabývá mapováním nenacionalistické části občanského sektoru v Republice srbské v Banja Luce. Vychází z konstatování dominance exkluzivistického nacionalistického narativu v bosenskosrbské politice a zajímá se o to, v čem se nenacionalistická část občanského sektoru proti němu vymezuje a s jakými překážkami se setkává. Práce tak mapuje tento málo studovaný sektor a jeho existenční podmínky.

Práce s literaturou (teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.)

Dobrá.

Metodika práce (vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.)

Autorka se opírá o řadu polostrukturovaných elektronických a osobních rozhovorů a na dokumenty dostupné online. Prokázala dobrou schopnost tyto rozhovory vést a používat.

Analytická část práce (správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy)

Autorka zasazuje výpovědi respondentů a respondentek do relevantního kontextu. Ovšem

Závěry práce (odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.)

Autorka přesvědčivě popisuje omezení práce inkluzivního občanského sektoru. Reprodukuje tak sdílený narativ těchto skupin, bez další analýzy (více v celkovém hodnocení).

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: **výborná** / **velmi dobrá** / dobrá / nevyhovující

Komentář (vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)

Text obsahuje několik špatně přeložených jmen organizací, např. Helsinky citizen assembly/Helsinský výbor (ne Helšinky).

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Autorka prokazuje dobrou znalost komplikovaného politického systému Bosny a Hercegoviny, soustředí se na málo studovanou část bosenské reality. Autorce se podařilo dobře zmapovat liberální, opoziční či inkluzivní sektor, což je podle mých znalostí málo zkoumaná část bosenské skutečnosti.

Statickým, ideologicky-orientovaným a Pojetím své práce ale DP nepřináší nijak originální či novou analýzu. Popis je nehistorický a nepolitický, nevíme, jak dlouho trvá stav vzájemného odmítání této části občanského sektoru a politického režimu a jak vznikl a jaké politické důvody má. Nacionalismus je jakýsi kód, který opravdu odlišuje různé společenské strany; práce se neptá proč, ale pouze jak toto odlišení vypadá a dopadá na NGO.

Největší slabina práce spočívá v zaměření výzkumné otázky a v rámování. Pokud je cílem mapovat disidentní část občanského sektoru a zaměřuje se na občanské spolky právě z důvodu jejich opozice vůči exkluzivistickému nacionalismu, je cirkulární se prát, v čem a jak se od dominantní politické ideologie liší a odpovídat tím, že se vůči tomu narativu vymezují: „S pomocí výzkumných otázek a analýzy bylo zjištěno, že činnosti nevládních organizací v RS ukazuje výrazný odklon od převládajících etno-nacionalistických narativů, které v regionu dominují“. Práce mohla mít produktivnější otázku, např. jak se liší konkrétní práce inkluzivních a nacionalistických NGO, čím je jejich práce jiná, zda a jak úspěšně překračují etnické hranice atd.

Dále, pokud měl být cíl mapovat občanský sektor, není jasné, proč nebyl zahrnut onen nacionalistický pro srovnání. Exkluzivní nacionalismus zde figuruje jako jakýsi „druhý“ inkluzivního sektoru, není ale nijak diferencovaně popsán a zkoumán. I v nacionalistickém „táboře“ existuje řada rozdílů, od jakési defaultní bosensko-srbské pozice, po agresivní velkosrbský nacionalismus, proruské skupiny, před pokusy vytvořit oficiální srbsko-hercegovskou formu identity a až k instrumentálnímu nacionalismu politických elit. Některé jsou více, některé méně legitimní, institucionalizované, radikální atd. ale nelze předpokládat jejich homogenitu. Operovat s exkluzivním nacionalismem

Za třetí, s etno-nacionalismem je pracováno jako se základním problémem RS v Bosně. Autorka nepřihlíží ke komplexitě a nefunkčnosti post-daytonského uspořádání, které různými způsoby favorizuje právě etnonacionalismus nejen v RS, ale i v druhé entitě, ani k politice etnického ovládnutí a manipulace v uneseném státě, ve kterém je etnonacionalismus způsobem vládnutí spíše než jen problematickou ideologií. Postavení inkluzivního občanského sektoru není tedy obtížné jen ideologicky, z důvodu disentu vůči dominantnímu nacionalismu, ale i strukturálně, tedy proto, že politický systém RS a celé Bosny, je nefunkční a jen velmi omezeně demokratický: země nemá ústavu, nevyřešila rozpory, které vedly k válce, ekonomicky neprosperuje a existuje v permanentní situaci institucionální paralýzy, blížící se k tzv. failed state. V tomto ohledu se soustředit na ideové postoje je nedostačující.

Ke kritickým poznámkám je třeba dodat: není lehké se zorientovat v literatuře, kritických textů zohledňujících strukturální problémy BH, ani mapovat všechny aspekty politiky komplexního terénu. Na rozdíl od ČR je občanský sektor v BH silně politizován a proto je vůbec možné jej takto mapovat – podobnou situaci v jiné míře zažívá např. Maďarsko, Slovensko a Polsko. Právě politizace sociálních služeb a vzdělávání jako obecnější téma, mohlo být způsobem, jak navázat BH. téma na problém širšího rozměru.

Předloženou práci **doporučuji** / nedoporučuji k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

Daří se obč. sektoru překonávat etnické hranice? Co víme o „nacionalistickém“ obč. sektoru? Má bosenskosrbský nacionalismus nějakou uchopitelnou funkci? Jak se liší bosenskosrbský a srbský nacionalismus?

Datum: 9. 9. 20124

Autor posudku: Zora Hesová

Podpis:

